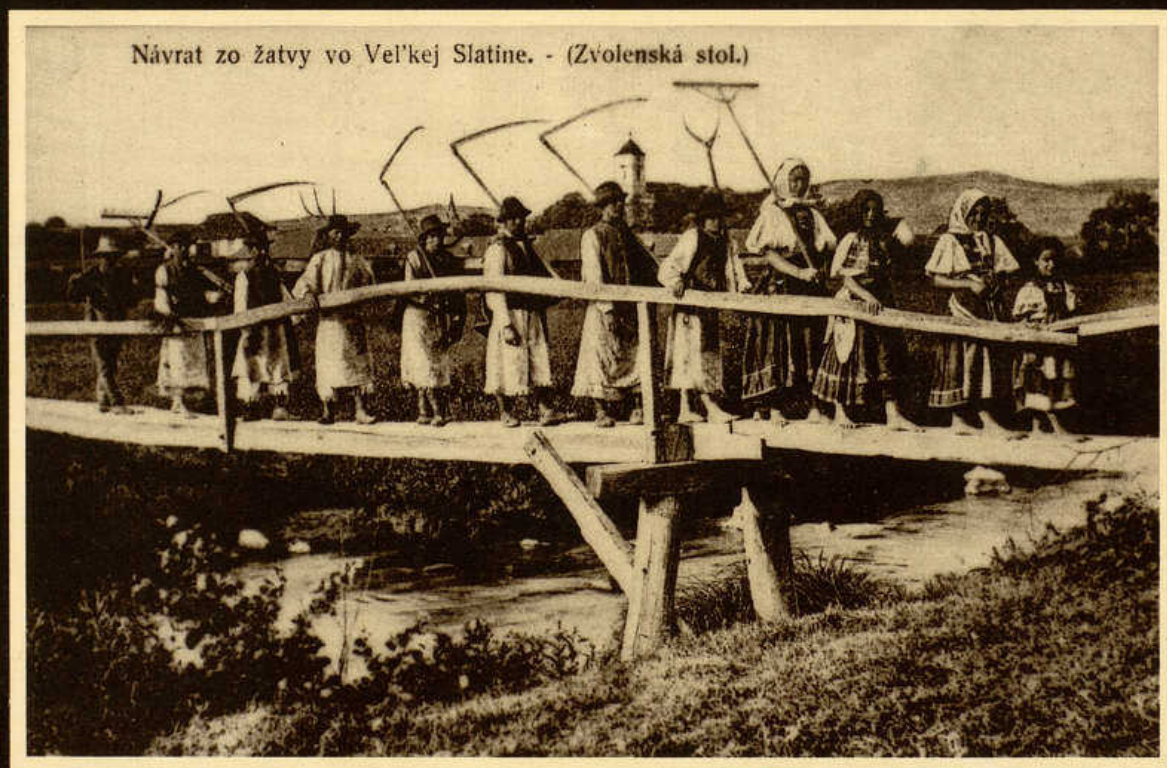

Slovenský národopis

1-2
38-1990

- Na obálke:* 1. strana: Návrat zo žatvy. Prvá pol. 20. stor., Zvolenská Slatina, okr, Zvolen. Foto P. Sochán
4. strana: Pozvánky na zábavy v Pezinku. K článku K. Popelkovej: Spoločenské príležitosti stretávania sa obyvateľov malého mesta v medzivojnovom období. Foto H. Bakaljarová

Na príprave čísla spolupracovali PhDr. Gabriela Kiliánová a PhDr. Peter Salner, CSc.

HLAVNÁ REDAKTORKA
Božena Filová

VÝKONNÁ REDAKTORKA
Zora Vanovičová

REDAKČNÁ RADA

Ján Botík, Soňa Burlasová, Václav Frolec, Viera Gašparíková, Emília Horváthová, Soňa Kovačevičová, Igor Krištek, Milan Leščák, Ján Michálek, Ján Mjartan, Štefan Mruškovič, Viera Nosáľová, Antonín Robek, Peter Slavkovský, Viera Urbancová

Slovenský národopis

ČASOPIS SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

VEDA

VYDAVATELSTVO SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

BRATISLAVA

OBSAH

K FUNKCII SPOLOČENSKÝCH SKUPÍN PRIFORMOVANÍ SPOLOČENSKÉHO VEDOMIA A SPÔSOBU ŽIVOTA – HISTORICKÉ A ETNO-KULTÚRNE ASPEKTY

- Filová, Božena: O etnografickom výskume spoločenských skupín 8
- Širovátka, Oldřich: Skupina, lid a národ v koncepcii folklóru 13
- Jakubíková, Kornélia: Pohlavná a veková diferenciácia v svadobných obyčajach na Slovensku . . . 19
- Nikoličová, Desanka: Autorita a socializácia jednotlivca v rodine 29
- Radovanovičová, Miljana: Problematika socializácie v srbskej etnografii 19. a prvej polovice 20. storočia 35
- Ratica, Dušan: Miesto starých ľudí v rodinnom a spoločenskom živote slovenskej dediny . . . 39
- Onderčaninová, Andrea: Spoločenské kontakty starých ľudí v súčasnosti 45
- Beneš, Bohuslav: K vlivu tradície na vznik a formovanie skupín v dětských folklórnych souborech . . . 51
- Profantová, Zuzana: Generácia ako determinanta v transmisii a tradícii folklórneho žánru 55
- Slavkovský, Peter: Sezónni robotníci ako sociálna skupina 65
- Kaľavský, Michal: Spoločenský pôvod remeselníckych učňov a zmluvné vzťahy v rokoch 1889–1938 vo vybraných oblastiach Slovenska 71
- Čukan, Jaroslav: Funkcie podporného spolku v baníckej obci 83
- Kardošová, Monika: Živnostníci ako profesionálna skupina a ich význam pre spoločenský život mesta v medzivojnovom období 91
- Daruľová, Jolana: Odras sociálnych skupín v ľudovej próze 99
- Habovštiak, Anton: Tajný jazyk hornooravských predavačov plátna ako prejav ich skupinovej odlišnosti 103
- Bandič, Dušan: K výskumu hodnotových orientácií vedeckej ustanovizne ako špecifickej spoločenskej skupiny 111
- Frolec, Václav: Mikrostruktúra tradičného lokálneho spoločenství v Čechách a na Moravě v 19. stolytí . 117
- Kovačevičová, Soňa: Spolkový život v Liptovskom Mikuláši v rokoch 1830–1945 135
- Langer, Jiří: Význam sociálneho prostredia pre kultúrne diferenciácie v sídelnom vývoji 150
- Podoba, Juraj: Odras sociálnej štruktúry na vý-

- voji stavebnej kultúry a bývania na slovenskom vidieku 160
- Štibrányiová, Tatiana: K problematike teritoriálnych skupín (na príklade kopaničiarskej obce Valaská Belá) 167
- Méryová, Margita: Veková a sociálna diferenciácia lokálneho spoločenstva (na príklade tanečného života) 173
- Kandert, Josef: Funkcie tzv. lepších rodín ve vytvárení hodnotových systémů středoslovenské vesnice . 181
- Škovierová, Zita: Súčasné funkcie susedských skupín 184
- Paríková, Magdaléna: Miesto a funkcie služobníctva v lokálnom spoločenstve 191
- Chorváthová, Lubica: K otázke vplyvu cirkevného života na formovanie záujmových skupín lokálneho spoločenstva Slovenska v prvej polovici 20. storočia 194
- Popelková, Katarína: Spoločenské príležitosti stretávania sa obyvateľov malého mesta v medzivojnovom období 199
- Beňušková, Zuzana: Profesia pôrodných báb v kultúrohistorickom kontexte 205
- Falfánová, Lubica: Družstevný obchod a lokálna spoločnosť 215
- Sulitka, Andrej: K diferenciácii folklórnych tradícií zanikajúceho lokálneho spoločenstva v národnostne zmiešanej oblasti 224
- Michajlova, Kaťa: Potulní speváci-žobráci ako sociálna skupina a ich funkcie v spoločnosti 230
- Kiliánová, Gabriela: Žobráci ako spoločenská skupina a jej vzťahy k lokálnemu spoločenstvu . . 237
- Luther, Daniel: Bratislavské korzo v minulosti . 247
- Vanovičová, Zora: K spoločenskej funkcii folklórnych humoristických postáv v meste 253
- Švecová, Soňa: Funkcia spoločenského vedomia v utváraní a existencii etnografických skupín Slovenska 257
- Marušiaková, Jelena: Malé etnické skupiny – pokus o vnútornú klasifikáciu 262
- Dubayová, Mária: K problematike vzťahov cigánskej lokálnej a cigánskej etnickej skupiny 274
- Mann, Arne B.: Výber manželského partnera u Cigánov-Rómov na Spiši 278
- Salner, Peter: Na margo kolokvia 285
- DISKUSIA
- Leščák, Milan: Etnofilm Čadca – poznámky retrospektívne 287
- Urban, Marian: Filmy o ľudovej kultúre a Etnofilm Čadca 292

Luther, Daniel: Vedecký film a videozáznam na Etnofilme Čadca	294
Lužica, René: Etnofilm a televízne programy o ľudovej kultúre	295
Diskusia na voľnej tribúne Etnofilmu Čadca 1988	298
Záverečný protokol	300
ROZHLADY	
Za Emou Markovou (Jarmila Paličková-Pátková)	302
Pozdrav k jubileu Sone Švecovej (Marta Botíková)	304
K životnému jubileu M. Kaspera (Milan Leščák)	305
Konferencia „Desať rokov inštitucionálneho národopisného výskumu južného Gemera“ (Jozef Liszka)	306
IX. medzinárodné sympóziu Ethnographia Pannonica (Juraj Podoba)	
VIII. medzinárodná konferencia folkloristov v Bulharsku (Hana Hlôšková)	
Od detskej knihy k bádaniu o rozprávkach (Viera Gašparíková)	308
RECENZIE A REFERÁTY	
Holý, D.: Zpěvní jednotky lidové písně (Soňa Burlasová)	310
Štefanovičová, T.: Osudy starých Slovanov (Monika Kardošová)	311
Dejiny literárnej komparatistiky socialistických krajín (Zuzana Profantová)	311
Norwegische und Isländische Volksmärchen (Gabriela Kiliánová)	312
Nešťastné peniaze (Gabriela Kiliánová)	313
Todorov, D.: Blgarskata etnografia (Peter Slavkovský)	314
Takács, B.: Bibliai jelképek (Olga Danglová)	315
Gömöri Néprajza 1–20 (Jozef Liszka)	316
P. Zelenák: Socializácia živností na Slovensku (Jaroslav Čukan)	318
G. V. Starovojtova: Etničeskaja gruppa v sovremennom sovetском gorode (Zuzana Profantová)	319

СОДЕРЖАНИЕ

К ФУНКЦИИ ОБЩЕСТВЕННЫХ ГРУПП В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ОБЩЕСТВЕННОГО СОЗНАНИЯ И БЫТА – ИСТОРИЧЕСКИЕ И ЭТНОКУЛЬТУРНЫЕ АСПЕКТЫ	
Филова, Божена: Об этнографическом исследовании общественных групп	8
Сироватка, Олдржих: Группа, народ и нация в концепции фольклора	13
Якубикова, Корнелия: Половая и возрастная дифференциация в свадебных обычаях в Словакии	19
Николич, Десанка: Авторитет и социализация лица в семье	29
Радованович, Миляна: Социализация в сербской этнографии 19-го и первой половины 20-го	

веков	35
Ратица, Душан: Место старых людей в семейной и общественной жизни словацкой деревни	39
Ондерчанинова, Андреа: Общественные контакты старых людей в настоящее время	45
Бенеш, Богуслав: Влияние традиции на возникновение и формирование групп в детских фольклорных ансамблях	51
Профантова, Зузана: Поколение как детерминанта в трансмиссии и традиции фольклорного жанра	55
Славковски, Петер: Сезонные рабочие как социальная группа	65
Калявски, Михал: Общественное происхождение ремесленных учеников и договорные отношения в избранных областях Словакии в течение 1889–1938 лет	71
Чукан, Ярослав: Функции подсобного общества в обществе шахтеров	83
Кардошова, Моника: Ремесленники в качестве профессиональной группы и их значение для общественной жизни города в межвоенный период	91
Дарулова, Йолана: Отражение социальных групп в народной прозе	99
Хабовштиак, Антон: Секретный язык продавцов полотна из верхней Оравы как проявление их группового отличия	103
Бандич, Душан: К исследованию ценностных ориентаций научного учреждения в качестве специфичной общественной группы	111
Фролец, Вацлав: Микроструктура традиционного местного общества в Чехии и в Моравии в 19-ом веке	117
Ковачевичова, Соня: Жизнь общества в г. Липтовски Микулаш в течение 1830–1945 гг.	135
Лангер, Йиржи: Значение социальной среды для культурной дифференциации в развитии поселения	150
Подоба, Юрай: Отражение социальной структуры в развитии строительной культуры и жилища в словацкой деревне	160
Мерова, Маргита: Возрастная и социальная дифференциация местного общества (на примере танцевальной жизни)	167
Штибраниова, Татьяна: К проблематике территориальных групп (на примере хутора Валаска Бела)	173
Кандерт, Йосеф: Функции так наз. лучших семей в создании ценностных систем среднесловацкой деревни	181
Шковиерова, Зита: Современные функции соседских групп	184
Парикова, Магдалена: Место и функции прислуг в локальном обществе	191
Хорватова, Любица: К вопросу влияния церковной жизни на формирование самостоятельных групп локального общества Словакии в первой половине 20-го века	194
Попелкова, Катарина: Общественные случаи	

встречи жителей небольшого города в межвоенный период	199
Бенюшкова, Зузана: Профессия повивальных бабок в культурно-историческом контексте	205
Фалтянова, Любича: Кооперативная торговля и местное общество	215
Сулитка, Андрей: К дифференциации фольклорных традиций отмирающего местного общества в национально смешанной области	224
Михайлова, Катя: Бродячие певцы-нищие как социальная группа и их функции в обществе	230
Килианова, Габриела: Нищие как социальная группа и их отношения к местному обществу	237
Лутер, Даниел: Братиславское „корзо“ в прошлом	247
Вановичова, Зора: К общественной функции фольклорных юмористических лиц в городе	253
Швецова, Соня: Функция общественного сознания в создании и существовании этнографических групп в Словакии	257
Марушиакова, Елена: Маленькие этнические группы – попытка к внутренней классификации	262
Дубаиова, Мария: К проблематике отношений цыганской местной и цыганской этнической групп	274
Манн, Арне Б.: Выбор супруга у Цыган-Рома в регионе Спиш	278
Салнер, Петер: После колоковья	285
ДИСКУССИЯ	
Лешчак, Милан: Этнофильм Чадца – замечания к ретроспективе	287
Урбан, Мариан: Фильмы о народной культуре и Этнофильм Чадца	292
Лутер, Даниел: Научный фильм и видеозапись на Этнофильме Чадца	294
Лужица, Ренé: Этнофильм и телевизионные программы о народной культуре	295
Дискуссия в свободной трибуне Этнофильма Чадца 1988	298
Заключительный протокол совещания жюри Этнофильма Чадца 1988	300
ОБЗОРЫ	
За Эмой Марковой (Ярмила Паличкова-Паткова)	302
Привет к юбилею Сони Швецовой (Марта Ботикова)	304
К жизненному юбилею М. Каспера (Милан Лешчак)	305
Конференция „Десять лет институционального этнографического исследования южного Гемера“ (Йозеф Лиска)	306
IX-ый международный симпозиум Ethnographia Pannonica (Юрай Подоба)	306
VIII. международная конференция фольклористов в Болгарии (Хана Хлошкова)	307
От детской книги к исследованию сказок (Вера Гашпарикова)	308
РЕЦЕНЗИИ И РЕФЕРАТЫ	

INHALT

ZUR FUNKTION DER SOZIALEN GRUPPEN BEI DER FORMIERUNG DES GESELLSCHAFTLICHEN BEWUSSTSEINS UND DER LEBENSWEISE – HISTORISCHE UND ETHNOKULTURELLE ASPEKTE	
Filová, Božena: Über die ethnographischen Erforschung der gesellschaftlichen Gruppen	8
Sirovátka, Oldřich: Die Gruppe, das Volk und die Nation in der Konzeption der Folklore	13
Jakubíková, Kornélia: Die Geschlechts- und Altersdifferenziation in den Hochzeitsbräuchen in der Slowakei	19
Nikolić, Desanka: Die Autorität und Sozialisation des Individuums in der Familie	29
Radovanović, Miljana: Die Sozialisation in der serbischen Ethnographie des 19. und der ersten Hälfte des 20. Jhd	35
Ratica, Dušan: Der Platz der alten Menschen in dem Familien- und Gesellschaftsleben des slowakischen Dorfes	39
Onderčaninová, Andrea: Die gesellschaftlichen Kontakte der alten Menschen in der Gegenwart	45
Beneš, Bohuslav: Der Einfluss der Tradition auf die Entstehung und Formung der Gruppen in Kinderfolkloreensembles	51
Profantová, Zuzana: Generation als eine Determinante in der Transmission und Tradition eines Folkloregenres	55
Slavkovský, Peter: Die Saisonarbeiter als soziale Gruppe	65
Kaľavský, Michal: Die gesellschaftliche Herkunft der Handwerkerlehrlinge und die Lehrvertragsbedingungen in den J. 1889–1938	71
Čukan, Jaroslav: Die Bedeutung des Unterstützungsvereins in einer Bergarbeitergemeinde	83
Kardošová, Monika: Die Gewerbetreibenden als professionelle Gruppe und ihre Bedeutung für das Gesellschaftsleben der Stadt in der Zwischenkriegszeit	91
Darulová, Jolana: Der Reflex der sozialen Gruppen in der Volksprosa	99
Habovštiak, Anton: Über die „Leinwandhändlersprache“ im oberen Orava-Gebiet	103
Bandić, Dušan: Zur Forschung der Wertorientierung eines wissenschaftlichen Instituts als einer spezifischen sozialen Gruppe	111
Frolec, Václav: Die Mikrostruktur der traditionellen lokalen Gemeinschaft in Böhmen und in Mähren im 19. Jhd	117
Kovačevićová, Soňa: Das Gesellschaftsleben in der Stadt Liptovský Mikuláš in den J. 1830–1945	135
Langer, Jiří: Die Bedeutung der sozialen Umwelt für die kulturelle Differenzierung in der Siedlungsentwicklung	150
Podoba, Juraj: Der Reflex der sozialen Struktur in der Entwicklung der Baukultur und Wohnweise in der slowakischen Provinz	160
Štibrányiová, Tatiana: Zur Problematik der terri-	

torialen Gruppen	167
Méryová, Margita: Die alters- und soziale Differenzierung in lokaler Gemeinschaft	173
Kandert, Josef: Die Funktion der sog. besseren Familien in der Schaffung der Wertsysteme im mittelslowakischen Dorf	181
Škovierová, Zita: Gegenwärtigen Funktionen der Nachbarsgruppen	184
Paríková, Magdaléna: Die Stellung und Funktionen der Dienerschaft in der lokalen Gemeinschaft	191
Chorváthová, Lúbia: Zur Frage des Einflusses des kirchlichen Lebens auf die Formung von Interessengruppen der Lokalgemeinschaft in der Slowakei in der 1. Hälfte des 20. Jahrhundert	194
Popelková, Katarína: Gesellschaftliche Anlässe und Gelegenheiten bei denen sich die Bewohner einer Kleinstadt in der Zwischenkriegszeit trafen	199
Beňušková, Zuzana: Der Hebammerberuf im kulturhistorischen Kontext	205
Faltánová, Lúbia: Die Genossenschaftliche Handel und die lokale Gesellschaft	215
Sulitka, Andrej: Zur Differenzierung der Folkloretradition einer untergehenden Lokalgemeinschaft in einer national Gemischten Region	224
Michajlova, Kaťa: Die Wandernden Sänger-Bettler als soziale Gruppe und ihre Funktionen in der Gesellschaft	230
Kiliánová, Gabriela: Bettler als eine soziale Gruppe und ihre Beziehungen zur lokalen Gemeinschaft	237
Luther, Daniel: Der Korso in Bratislava	247
Vanovičová, Zora: Folklorezyklen über humoristische Gestalten in der Stadt	253
Švecová, Soňa: Funktion des gesellschaftlichen Bewusstseins in der Formierung und Existenz der ethnographischen Gruppen in der Slowakei	257
Marušiaková, Jelena: Kleine ethnische Gruppen – ein Versuch um Klassifikation	262
Dubayová, Mária: Zur Problematik der Beziehungen der lokalen und ethnischen Zigeunergruppe	274
Mann, Arne B.: Die Ehepartnerwahl bei den Zigeuner-Romas in der Region Zips	278
Salner, Peter: Am Rande des Kolokviums	285
DISKUSSION	
Leščák, Milan: Etnofilm Čadca – Anmerkungen zur Retrospektive	287
Luther, Daniel: Die wissenschaftliche Film und Videoaufnahme in Ethnofilm Čadca	292
Lužica, René: Etnofilm und die Fernsehprogramme über die Volkskultur	295
Diskussion auf der Freien Tribune des Ethnofilms Čadca 1988	298
Schlussprotokoll aus dem Filmwettbewerb Ethnofilm Čadca 1988	300
RUNDSCHAU	
Nachruf für Ema Marková (Jarmila Paličková-Pátková)	302
Jubiläumsgross für Soňa Švecová (Marta Botíková)	304
Jubiläum von M. Kasper (Milan Leščák)	305

Konferenz „Zehn Jahre der institutionellen volkskundlichen Forschung in Südgemein“ (Jozef Liszka)	306
IX. Internationales Symposium Ethnographia Pannonica (Juraj Podoba)	306
VIII. Internationale Konferenz der Folkloristen in Bulgarien (Hana Hložková)	307
Vom Kinderbuch zur Märchenforschung (Viera Gašparíková)	308
BÜCHERBESPRECHUNGEN UND REFERATE	

CONTENTS

TO THE FUNCTION OF SOCIAL GROUPS IN SHAPING THE SOCIAL CONSCIOUSNESS AND THE WAY OF LIFE – HISTORICAL AND ETHNOCULTURAL ASPECTS	
Filová, Božena: On ethnographical research of social groups	8
Sirovátka, Oldřich: The group, the people and the nation in the conception of folklore	13
Jakubíková, Kornélia: Sexual and age differentiation in the wedding customs in Slovakia	19
Nikolić, Desanka: Authority and socialization of the individual in family	29
Radovanović, Miljana: Socialization in Serbian ethnography of 19th and the first half of 20th century	35
Ratica, Dušan: The role of old people in the family and in social life of the Slovak village	39
Onderčaninová, Andrea: Social contacts of old people at the present time	45
Beneš, Bohuslav: The influence of the tradition on the rise and shaping of groups in the children's folklore	51
Profantová, Zuzana: Generation as a determinant in the transmission and tradition of folklore genre	55
Slavkovský, Peter: Seasonal workers as a social group	65
Kaľavský, Michal: The social origin of artisan's apprentices and the contractual relationships in the chosen regions of Slovakia within the years 1889–1938	71
Čukan, Jaroslav: The function of a subsidiary association in mining village	83
Kardošová, Monika: Craftsmen as a professional group and their significance for the social life in town in the interwar period	91
Daruľová, Jolana: The reflection of social groups in folk prose	99
Habovštiak, Anton: The secret language of upper-Oavian linen-dealers as the expression of their group distinction	103
Bandić, Dušan: To the study of value orientation of a scientific institution as a specific social group	111
Frolec, Václav: Microstructure of the traditional local community in Bohemia and Moravia in the 19th century	117
Kovačevičová, Soňa: The life of associations in Liptovský Mikuláš within the years 1830–1945	135

Langer, Jiří: The significance of social environment for the cultural differentiation in the development of settlement	150	Švecová, Soňa: The function of social consciousness in the shaping and existence of ethnographical groups in Slovakia	257
Podoba, Juraj: The reflection of social structure in the development of building culture and dwelling in the Slovak villages	160	Marušíaková, Jelena: Small ethnic groups – an attempt at the internal classification	262
Méryová, Margita: The age and social differentiation of the local community (based on the example of dancing life)	167	Dubayová, Mária: To the problems of the relations between the gipsy local and the gipsy ethnic group	274
Štibrányiová, Tatiana: To the problems of the territory groups (on the example of a new-ground settlement Valaská Belá)	173	Mann, Arne, B.: Choice of marital partner in Gipsies-Roma in the region of Spiš	278
Kandert, Josef: The function of the so-called better families in creating the value systems in the village of central Slovakia	181	Salner, Peter: Remarks on Colloquy	285
Škovierová, Zita: The present-day functions of neighbour groups	184	DISCUSSION	
Paríková, Magdaléna: The position and function of servants in local community	191	Leščák, Milan: Ethnofilm Čadca – Retrospective Remarks	287
Chorváthová, Lubica: To the question of influence of the religious life on shaping the interest groups of the local community of Slovakia in the first half of 20th century	194	Urban, Milan: Films about Folk Cultur and Ethnofilm Čadca	292
Popelková, Katarína: Social occasions of meeting the inhabitants in a small town in the inter-war period	199	Luther Daniel: Scientific film and Video-record on the Ethnofilm Čadca	294
Beňušková, Zuzana: The profession of midwives in the cultural and historical context	205	Lužica, René: Ethnofilm and television programmes about folk cultur	295
Falánová, Lubica: The cooperative trade and local community	215	Discussion on free tribune of Ethnofilm Čadca 1988	298
Sulitka, Andrej: To the differentiation of folklore traditions of the extinguishing local community in the region with mixed nationalities	224	The final protocol from the session of the Jury of Ethnofilm Čadca 1988	300
Michajlova, Káta: Itinerant singers-beggars as a social group and their function in society	230	REVIEWS	
Kiliánová, Gabriela: Beggars as a social group and their relations to the local community	237	After Ema Marková (Jarmila Paličková-Pátková)	302
Luther, Daniel: The Bratislava promenade in the past	247	Salutation to the anniversary of Soňa Švecová (Marta Botíková)	304
Vanovičová, Zora: To the social function of folklore characters in the town	253	To the anniversary of M. Kasper (Milan Lesčák)	305
		The Conference entitled “Ten years of the institutional ethnographic research of south Gemer region (Jozef Liszka)	306
		The IXth International Symposium of Ethnographia. Pannonica (Juraj Podoba)	306
		The VIIIth International Conference of folklorists in Bulgaria (Hana Hlôšková)	307
		From children's books to the investigation of fairy-tales (Viera Gašparíková)	308
		BOOKREVIEWS AND REPORTS	

SEZÓNNI ROBOTNÍCI AKO SOCIÁLNA SKUPINA

PETER SLAVKOVSKÝ

Národopisný ústav SAV, Bratislava

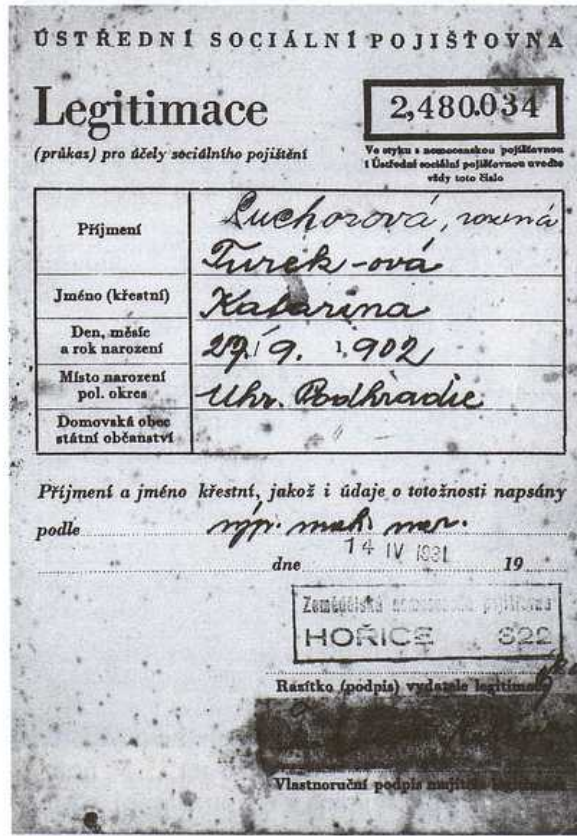
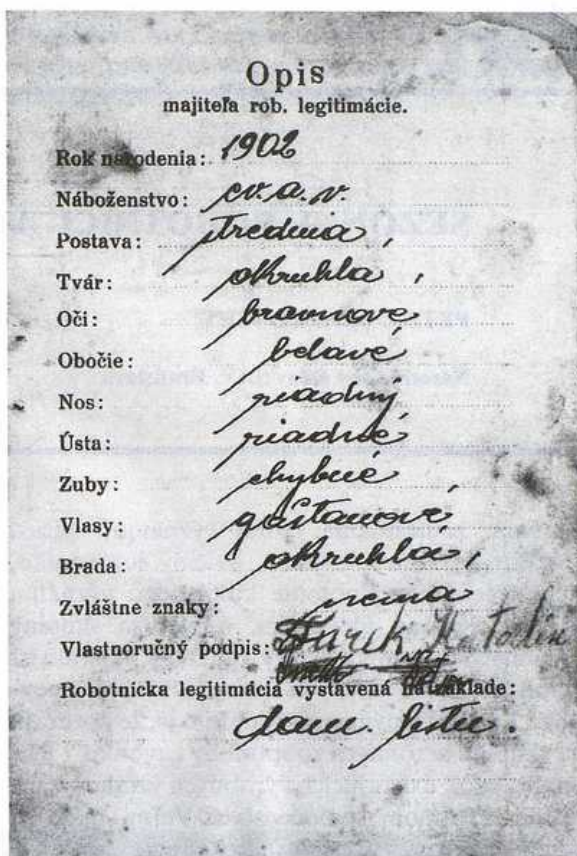
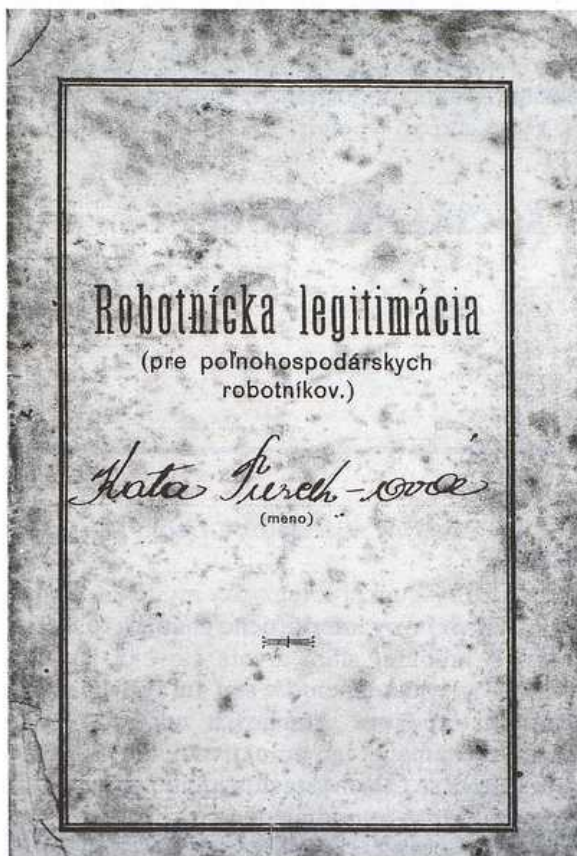
Sezónne zamestnania tvoria významnú súčasť sociálnych dejín Slovákov. Príčiny ich vzniku, organizácie i zhodnotenie kultúrneho významu pre tie regióny Slovenska, odkiaľ sa skupiny sezónnych robotníkov grupovali, bolo náplňou už viacerých etnografických i historických príspevkov.¹ Ich spoločným menovateľom je, že pozerajú na skupinu sezónnych robotníkov „zvonku“, ako na dôsledok existujúcich výrobných vzťahov v súvekom lokálnom spoločenstve. Veľmi málo sa venujú sociálnej atmosfére v samotnej skupine, jej systému hodnôt a z nich vyplývajúcich postojov a noriem, ktoré potom motivujú a orientujú ľudské správanie. Z etnografického hľadiska je iste zaujímavé i to, aký význam má takáto skupina v procese enkulturácie a socializácie jednotlivca v lokálnom spoločenstve, resp. ako prebieha proces jeho akulturácie v novom sociálnom prostredí a aký má dosah na spôsob života a kultúru v pôvodnom dedinskom spoločenstve. Ide teda o to, aby sme na etnografickom materiáli poukázali „na základný systém hodnôt, noriem, hodnotových orientácií a postojov, ktoré sa ukázali, že sú významným faktorom a stimulátorom každej ľudskej činnosti, aktívne zasahujú do celkového spôsobu života a kultúry ľudu na dedine“.² Všeobecne by sme to mohli charakterizovať ako úsilie spoznať vzťah medzi myslením člena lokálneho spoločenstva – sezónneho robotníka a jeho spôsobom života a kultúrou. Tento prístup umožní pochopiť ho nielen ako osobnosť – jednotlivca, ale i ako člena rozličných formálnych i neformálnych skupín, ktoré fungovali ako odraz súvekých sociálno-ekonomických pomerov a tvorili súčasť tradičnej socionormatívnej kultúry.

Robiť výskum sezónnych zamestnaní z tohto pohľadu je však osobitne náročný problém, a to najmä z dvoch dôvodov:

1. pre relatívny nedostatok a vysoký vek informátorov;

2. ide o výskum problematiky myslenia, postojov a ďalších javov interiéorneho charakteru, ktoré patria k intímnej sfére života človeka. Pri ich výskume sa bádateľ nemôže stať ani aktívnym, ani pasívnym svedkom skúmaných udalostí, ktoré možno zaznamenať len pri aktívnej vôli informátora. Pritom sa často vystavuje určitej štylizácii vo výpovedi, ktorá je podmienená časovou vzdialenosťou a interpretovaná cez prizmu nových, súčasných životných skúseností a postojov (napr. organizácia práce a dosahované pracovné výkony skupiny sezónnych poľnohospodárskych robotníkov sa vo výpovedi mnohých informátorov konfrontujú so súčasnou činnosťou pracovných skupín na JRD, ktorá dostáva v tomto porovnaní záporné hodnotenie). „Ak by však ľudia neboli dobre robili, alebo boli lumpácki, mohlo ich panstvo prepustiť. No toto sa nestávalo, lebo sezónni robotníci pracovali statočne. Ak sa jednotliviec zle choval, zavolalo si panstvo gazdu, ktorý musel vec doriešiť s dotyčným človekom hneď na mieste. Aj keď sa pokuty spomínali v zmluve, nestalo sa, že by sezónny robotník dostal pokutu.“³ Súčasnú pracovnú morálku v poľnohospodárstve v porovnaní s ich pocitom zodpovednosti k práci vyjadřila informátorka takto: „Každý deň ste na hodoch. Keby ste boli ako my, vedeli by ste si to oceniť.“⁴

Iste sa možno stotožniť s názorom súčasných sociológov, že „to, čo tvorí dedinu, nie je množstvo ľudí, ale organizácia ich kolektívnej existencie podmienená spôsobom života“.⁵ V ňom si „každá sociálna skupina v záujme svojej existencie, alebo i v záujme upevnenia alebo zmeny

svojho postavenia, formuluje isté názory, predstavy a postoje, v ktorých si jednak uvedomuje, jednak prostredníctvom nich vyjadruje a odôvodňuje svoje postavenie. Pritom si stavia reálne ciele, ktoré zodpovedajú jej potrebám a záujmom, a zároveň určuje i vhodné prostriedky na ich dosiahnutie.“⁶ Cieľovosť je tu vyjadrená možnosťami realizácie životného programu jednotlivca, ktorý je determinovaný prostredím a existujúcimi spoločensko-výrobnými vzťahmi.

Čo však bolo v súvekej slovenskej dedine tou hodnotou, ktorá sa stala kritériom výberu cieľov ľudských úsílí? Teda často i vnútorným zmyslom odchodu na sezónne práce. Ak si odmyslíme, že výťažok (naturálny i finančný), ktorý sezónny robotník získal, slúžil predovšetkým na pokrytie elementárnych životných nákladov jeho rodiny (ošatenie, stravu), tak nám ostane ešte možný nadprodukt (úspory). Ich investovanie je neklamným znakom hodnotových orientácií lokálneho spoločenstva. Väčšina informátorov uvádza, že takto ušetrené peniaze sa investovali na stavbu domu, získanie pôdy, príp. u slobodných dievčat na kúpu výbavy. Pôda vystupovala vtedy nielen ako hlavný zdroj obživy, ale aj ako kritérium spoločenského a sociálneho postavenia jednotlivca, či rodiny v dedinskom spoločenstve.⁷ „Vlastnenie pôdy bolo na dedine reálnou materiálnou i spoločenskou potrebou, lebo pôda bezprostredne súvisela so základným zamestnaním dedinského človeka a plne zodpovedala záujmom a potrebám jeho sebarealizácie.“⁸ Plne sa tu potvrdzuje sociologický a psychologický prístup, ktorý charakterizuje hodnoty ako javy spoločenského života súvisiace s procesmi utvárania sociálnej a zvlášť normatívnej štruktúry spoločnosti. Vo vzťahu k sociálnej štruktúre sú hodnoty považované za hodnoty rozdielnych skupín, tried a z takéhoto hľadiska majú subjektívno-objektívny vzťah. Ak by sme totiž hodnotený objekt abstrahovali od subjektu (človek, skupina), zistíme, že nemá žiadnu hodnotu, len vlastnosti (u pôdy bonitu a pod.).⁹ V prípade vlastníctva pôdy však ide i o problém etnografický, lebo to podmienilo nielen vývoj samotnej agrárnej kultúry, ale malo priamy vplyv na spôsob chovania ľudí a vzťahy v dedinskom spoločenstve.

Obdobne v hodnotovom rebičku funguje i rodinný dom ako úsilie zabezpečiť sebe a rodine zodpovedajúce rezidenčné podmienky. Podobne ako pôda i dom neboli len existenčnými nevyhnut-

nosťami, ale i otázkou osobnej, či rodinnej prestíže. Skoro etnograficky ju charakterizuje K. Marx: „Nech je dom akokoľvek malý, kým sú okolité domy také isté malé, vyhovuje všetkým spoločenským požiadavkám bývania. Len čo však vedľa domčeka vyrastie palác, domček sa scvrkne na úbohú chyžu. Malé rozmery domčeka teraz dokazujú, že jeho majiteľ je nenáročný, alebo iba málo náročný; a nech sa domček s rozvojom civilizácie akokoľvek zväčšuje, bude sa obyvateľ malej chyže vo svojich štyroch múroch cítiť stále nešťastnejší a nespokojnejší.“¹⁰

Úsilie postaviť vlastný dom u mladej generácie, ktorá zarobila peniaze na často niekoľkoročných prácach v zahraničí (Nemecko, Francúzsko, USA a pod.) nebol však len problém rezidenčný či spoločenskej prestíže. Často to bol i neklamný prejav nechuti podriaďiť sa už sformovanému životnému štýlu staršej generácie. Dostávame sa tak k ďalšiemu okruhu problémov súvisiacich s vplyvom sezónnych zamestnaní na sociálny systém lokálneho spoločenstva, a to na otázky enkulturácie, socializácie a akulturácie.

Medzi významné črty tradičnej ľudovej kultúry patrí stabilita jej lokálnych kultúrnych tradícií. Tento suicentrizmus k vlastným kultúrnym tradíciám sa v etnografickej literatúre vysvetľuje ekonomickou, spoločenskou, a tým i kultúrnou uzavretosťou roľníckych vidieckych sídiel na Slovensku v minulosti. Kultúrne tradície sa tak stali účinným prostriedkom na zabezpečenie chodu hospodárskych, spoločenských i kultúrnych aktivít dedinského spoločenstva. Enkultúracia a socializácia jednotlivca či rodiny utvárali potrebnú istotu spoločenskej zaradenosti a v daných podmienkach optimalizovali ich model spôsobu života. V súvislosti so sezónnymi zamestnaniami, ktoré sa realizovali mimo lokálneho spoločenstva a rodinného prostredia, sa natíska otázka, ako pokračoval proces socializácie a enkultúracie v novom prostredí, resp. nakoľko boli sezónni robotníci vystavení akulturačnému tlaku nového prostredia a aký význam mal pre ďalší vývin spôsobu života a kultúry lokálneho spoločenstva, z ktorého sa sezónni robotníci grupovali.

Spôsob, akým prebiehal proces socializácie jednotlivca v rodine, neskôr v celom lokálnom spoločenstve stáva sa nám už viac známy ako tomu bolo v minulosti. V súvislosti so sezónnymi prácami môžeme konštatovať, že pokračoval i v novom prostredí. Svedčí o tom napr. i inštitúcia „krstných

◁ *Robotnícka legitímácia pre poľnohospodárskych robotníkov v medzivojnovom období. Foto T. Ševčíková*

rodičov“ na sezónnych prácach. Mladí ľudia, ktorí boli na sezónnych prácach prvýkrát („prvák“, „prváčka“) si zvolili „krstnú mamu“ a „krstného apu“. Táto skutočnosť mala i svoju obradnú stránku. „Keď chlapec uviazal na poli prvý snop, prevalili ho na snop a krstný apo ho pripravenou palicou symbolicky bil. Krstná matka a otec potom volali chlapca „krsný“. Chlapec musel zaplatiť v krčme oldomáš.“¹¹ Z povinností krstných rodičov tejto kategórie vyplývali potom práve tie činnosti, ktoré tvorili prirodzené pokračovanie kultúrnych tradícií a podporovali existujúci suicentrizmus skupiny, vyplývajúci z rozdielu „my – oni“. Mladý chlapec či dievča boli predovšetkým chránení a zaučení. „Na prvej ceste si ma zobral pod patronát starší chlap. Vybral mi kosu i veľkú lyžicu, lebo sa jedlo zo spoločnej misy.“¹² Nakúvali im kosy a pomáhali i radou. „Pri repe si zobrali mladého a neskúseného robotníka medzi seba a keď zaostával pomáhali mu z boku urobiť i jeho riadok.“¹³ Učili ich robiť i „falošnú robotu“, najmä pri repe, a ako nakradnúť hrach, mak a pod. do čižiem, keď ho čistili.¹⁴ Tieto fakty, ktoré by boli v domácom prostredí morálne odsudzované, tu možno vysvetliť len existujúcim suicentrizmom príslušníkov skupiny. „Spolupatričnosť sa prejavila i v starostlivosti dievčat, ktoré opierali chlapcov z ich obce a upratovali im. Oni im za to donášali hrozno, jablká, slivky, ktoré ukradli. Peniaze za túto prácu by dievky ani neboli vzali. Niekedy im za opieranie dávali aj malé darčeky kúpené na jarmoku, alebo v obchode – medovník, šatku, no iba takej, ktorá sa mu ľúbila.“¹⁵

V rámci skupiny sa uznávali i morálne princípy z rodnej obce. Za ich plnenie boli zodpovední najmä „gazda“ – vedúci skupiny, ale i „krstní rodičia“ mladých sezonárov. „Gazda musel neraz dievčatá večer aj zamykať, aby sa nič nestalo. Robil to aj preto, že keby sa to boli otcovia dievčat dozvedeli, že dobre nedohliadol, neboli by ich na druhý rok s ním pustili.“ Rodičom musel sľúbiť: „Také dievča beriem od vás, také vám ho musím aj priviesť domov.“¹⁶ Informátori sa nepamätajú ani na výskyt krádeží vo vnútri skupiny. „Na to ani pomyslenia nemali. Všetci sa dobre poznali.“¹⁷

Podobných príkladov pokračovania procesu enkulturácie a socializácie v intenciách noriem lokálneho spoločenstva by sme z výpovedí informátorov mohli uviesť veľa. V tejto súvislosti by som však chcel upozorniť ešte na jeden moment, v ktorom, aspoň sa nazdávam, sezónne práce prispeli k sociálnemu upevneniu dedinského spoločenstva. Ako vieme, toto nebolo nikdy homogénne, ale vnútorne diferencované. A práve

sociálna diferencovanosť spoločenstva obce bola potencionálnym zdrojom napätia. Sezónne odchody za prácou boli dedinskou pospolitosťou akceptované, aj keď narušali jej kultúrnu endogamnosť. Súčasne však tvorili dôležitý sociálny ventil tým, že i najchudobnejším členom spoločenstva dávali možnosť ekonomicky prežiť. Stali sa tak dôležitým prostriedkom vyvarovania sa potencionálnych konfliktov medzi členmi dedinského spoločenstva, na ktorých nemohli mať z hľadiska celkového spôsobu života žiadny záujem.

Aj keď kultúrne tradície domáceho prostredia pôsobili na jednotlivca i celú skupinu kultúrne konzervačne, predsa len akulturačný tlak nového prostredia, poznanie nových skutočností nielen v materiálnom spôsobe života muselo zákonite narušovať pôvodné kultúrne tradície. Tejto problematike som sa na príklade sezónnych robotníkov z hornej Oravy venoval už na inom mieste.¹⁸ Rád by som tu sumarizoval, že kultúrne tradície spolu s ideologickým vplyvom cirkvi pôsobili na skupinu sezónnych robotníkov konzervačne. Ďalším limitujúcim faktorom boli sociálno-ekonomické podmienky života sezónnych robotníkov v rodnej obci, ktoré spravidla neumožňovali zavádzať novozískané poznatky do ich systému. Hádám najlepšie to charakterizuje výrok informátora: „Akí išli, takí prišli aj nazad.“¹⁹ Že tu však akulturačný tlak existoval, možno najlepšie dokázať na ľudovom odevu a strave, ale i na iných úsekoch života rodiny a lokálneho spoločenstva. Spoločnou podmienkou ich zavádzania boli vhodné sociálne podmienky a kvantitatívne dostatočný počet sezónnych robotníkov v pomere k pôvodnému obyvateľstvu. Tento proces mal často generačný charakter, keďže na sezónne práce chodili najmä mladí ľudia. Možno tak konštatovať, že zatiaľ čo kultúrne tradície pôsobia konzervačne, nové životné skúsenosti donášajú do spôsobu života lokálneho spoločenstva dynamiku, inovácie a prispievajú k jeho ďalšiemu vývinu. Existencia diachrónnych kultúrnych poznatkov, ktoré sprostredkuje socializácia, zabezpečuje historickú kontinuitu spoločenstva. Existencia synchronných kultúrnych informácií, ku ktorým prispeli i sezónne práce, zase jeho priestorovú stabilitu a vznik nových kultúrnych tradícií. Poznanie vplyvu sezónnych zamestnaní na spôsob života a kultúru pôvodnej dedinskej pospolitosti tak môže prispieť k lepšiemu pochopeniu mechanizmov vzniku a pôsobenia tradícií v ľudovom prostredí.

Na záver možno súhlasne s A. Prandom tvrdiť, že výskumom problematiky myslenia, postojev,

hodnotových orientácií, ako aj ich vplyvu na spôsob života „etnografická veda výrazne prekračuje hranice opisnosti javov materiálnej, duchovnej a umeleckej kultúry, a keďže sa dostáva do oblasti svetonázoru, presvedčenia, uvedomova-

nia, objasňovania etických princípov medziľudských vzťahov a kontaktov, v podstate zaznamenáva úroveň filozofického myslenia človeka, filozofiu jeho kultúry“.²⁰

POZNÁMKY

- 1 Pozri napr. práce: ARATÓ, E.: K hospodárskym dejinám Slovenska od r. 1848–1900. *Hist. Čas. I*, 1953, s. 229–278, 431–520; BIELIK, F. a kol.: Slováci vo svete. Martin 1980; BOŠKOVÁ, E.: Niektoré poznatky zo života poľnohospodárskych robotníkov v oblasti Žiaru n. Hronom. *Slov. Národop. 9*, 1961, s. 420–432; HORVÁTH, P.: Poddaný ľud na Slovensku v 1. polovici 18. storočia. Bratislava 1963; MICHÁLEK, J.: K štúdiu života a kultúry sezónnych poľnohospodárskych robotníkov na Myjavskej pahorkatine. *Slov. Národop. 12*, 1964, s. 275–284; PRANDA, A.: Príčiny vzniku a rozvoja doplnkových zamestnaní na Kysuciach. I. časť. *Slov. Národop. 13*, 1965, s. 431–482; TEN ISTÝ: Príčiny vzniku a rozvoja doplnkových zamestnaní na Kysuciach. II. časť. *Slov. Národop. 14*, 1966, s. 3–64; TEN ISTÝ: Odchádzanie slovenských sezónnych robotníkov na poľnohospodárske práce. In: *Slavistika, SAV, Bratislava 1970*, s. 31–81; SARKÖZI, Z.: Príspevok k dejinám slovenských poľnohospodárskych sezónnych robotníkov (1848–1914). *Hist. Čas. XII*. 1964, s. 75–103; SLAVKOVSKÝ, P.: K problematike sezónnych zamestnaní na Orave (I. časť). *Zborník SNM LXIV. – Etnografia 11*, 1970, s. 105–115; TEN ISTÝ: Príspevok k problematike sezónnych zamestnaní na Orave (II. časť). *Zborník SNM LXV. – Etnografia 12*, 1971, s. 149–168; TEN ISTÝ: Die Migration zur landwirtschaftlichen Saisonarbeit und ihre Bedeutung für die Entwicklung der Volkskultur in der Slowakei. *Ethnologia Slavica XV*. 1983, s. 19–37; V *Etnografickom atlase Slovenska* túto problematiku spracovala FALŤANOVÁ, L.: Sezónna migrácia poľnohospodárskych robotníkov.
- 2 PRANDA, A.: Formovanie nového systému hodnotových orientácií na súčasnej slovenskej dedine. *Slov. Národop. 26*, 1978, s. 235–253.
- 3 Inf. L. Murgoš (1903), Zborov n. Bystricou, okr. Čadca, zapísal A. Pranda r. 1963. NÚ SAV inv. č. 458, s. 89–92.
- 4 Inf. A. Trenčanská (1906), Chocholná-Velčice, okr. Trenčín, zapísal P. Slavkovský r. 1988. NÚ SAV inv. č. 1186, s. 5.
- 5 PISCA, L.: Zmeny spôsobu života vidieckej populácie. *Sociológia 16*, 1984, s. 181.
- 6 PRANDA, A.: c. d. v pozn. 2, s. 236.
- 7 Pozri SLAVKOVSKÝ, P.: Vzťah roľník-pôda ako problém kultúrnej tradície. *Zborník SNM-EÚ, LXXXIII, Etnografia 30*, 1989, s. 75–86.
- 8 PRANDA, A.: c. d., s. 236. Pozri i tu publikované výroky informátorov o význame pôdy v ich spôsobe života, s. 245 a n.
- 9 Podrobnejšie pozri GRÁC, J.: Pohľady do psychológie hodnotovej orientácie mládeže. Bratislava 1979, s. 20 a n.
- 10 MARX, K. – ENGELS, B.: *Spisy*, sv. 6, Praha 1959, s. 413. Citované z PRANDA, A. c. d. s. 244–245.
- 11 Inf. J. Andok (1910) Stredné Plachtince, okr. V. Krtíš, zapísal G. Kanderová r. 1976, NÚ SAV inv. č. 871, s. 162.
- 12 Inf. J. Kallo (1910), Chocholná-Velčice, okr. Trenčín, zapísal P. Slavkovský r. 1988, NÚ SAV inv. č. 1186, s. 5.
- 13 Inf. J. Martinek (1912), Chocholná-Velčice, okr. Trenčín, zapísal P. Slavkovský r. 1989, NÚ SAV.
- 14 Tamtiež.
- 15 Inf. L. Murgoš (1903), Zborov n. Bystricou, okr. Čadca, zapísal A. Pranda r. 1962, NÚ SAV inv. č. 463/A, s. 47.
- 16 Ten istý, s. 28, 47.
- 17 Ten istý, s. 35.
- 18 SLAVKOVSKÝ, P.: K problematike sezónnych zamestnaní na Orave (I. časť). *Zborník SNM LXIV, Etnografia 11*, 1970, s. 108 a n.
- 19 Inf. J. Baláš (1915), Dačov Lom, okr. V. Krtíš, zapísal M. Sigmundová r. 1976, NÚ SAV inv. č. 870, s. 146.
- 20 PRANDA, A.: Zmeny myslenia a postojev človeka na súčasnej slovenskej dedine. In: *Národop. Inf. 1981, č. 3*, s. 46.

Резюме

Сезонные работы представляют значимую составную часть социальной истории Словакии. В имеющихся до сих пор работах по этой проблематике анализируются причины их возникновения, описываются формы организации, или стремятся постичь их культурное значение для тех областей Словакии, из которых формировались группы сезонных рабочих. Автор статьи пытается дать внутренний анализ группы сезонных рабочих, ее социальной обстановки, системы ценностей и из нее вытекающих отношений и норм, которые в конечном итоге мотивировали членов группы. На конкретном этнографическом мате-

риале отмечается значение группы сезонных рабочих в процессе энкультурации, социализации индивида в местном обществе, и соответственно, способ аккультурации в новой социальной среде и ее воздействие на образ жизни и культуру первоначального общества деревни. Таким образом намечается необходимость понимать сезонные работы не только как следствие существующих производственных отношений, но и как социальный организм, который участвовал в образовании традиционной соционормативной культуры деревенского общества.

DIE SAISONARBEITER ALS SOZIALE GRUPPE

Zusammenfassung

Die Saisonbeschäftigungen bilden einen wichtigen Teil der sozialen Geschichte der Slowakei. Die bisherigen Studien zu dieser Problematik analysieren die Ursachen ihrer Entstehung, beschreiben die Organisationsformen und bemühen sich, ihre kulturelle Bedeutung für jene Regionen der Slowakei aufzuzeigen, aus denen sich die Gruppen der Saisonarbeiter rekrutierten. Der Autor bemüht sich um eine innere Analyse der Saisonarbeitergruppe, ihrer sozialen Atmosphäre, ihres Wertesystems und der daraus entspringenden Einstellungen und Normen, die letzten Endes die Mitglieder der Gruppe motivierten. An konkretem ethnographischem Material weist

er auf die Bedeutung der Saisonarbeitergruppe im Prozeß der Enkulturation und der Sozialisierung des Individuums in der lokalen Gemeinschaft bzw. auf die Art ihrer Akkulturation in der neuen sozialen Umwelt hin sowie auf ihren Einfluß auf die Lebensweise und die Kultur der ursprünglichen Dorfgemeinschaft. Auf diese Weise betont er die Wichtigkeit des Auffassens der Saisonbeschäftigungen nicht nur als Folge der bestehenden Produktionsbeziehungen, sondern auch als eines sozialen Organismus, der sich an der Mitgestaltung der traditionellen sozio-normativen Kultur der dörflichen Gemeinschaft beteiligte.

Slovenský národopis

Časopis Národopisného ústavu Slovenskej akadémie vied

Ročník 38, 1990, číslo 1–2

Vychádza štyri razy do roka
Vydáva VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied

Hlavná redaktorka
Čl. kor. SAV BOŽENA FILOVÁ

Výkonná redaktorka
PhDr. ZORA VANOVIČOVÁ

Typografia: *Eva Kovačevičová*

Redakčná rada: PhDr. Ján Botík, CSc., PhDr. Soňa Burlasová, DrSc., doc. PhDr. Václav Frolec, CSc., PhDr. Viera Gašparíková, CSc., doc. PhDr. Emília Horváthová, CSc., PhDr. Soňa Kovačevičová, CSc., PhDr. Igor Krištek, CSc., PhDr. Milan Leščák, CSc., doc. PhDr. Ján Michálek, CSc., PhDr. Ján Mjartan, DrSc., doc. PhDr. Štefan Mruškovič, CSc., PhDr. Viera Nosáľová, CSc., prof. Antonín Robek, DrSc., PhDr. Peter Slavkovský, CSc., PhDr. Viera Urbancová, CSc.

Redakcia: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12
Vytlačili Tlačiarne Slovenského národného povstania, št. p., Martin

Registr. zn. F 7091

Jednotlivé číslo Kčs 26,-; celoročné predplatné Kčs 104,-

Rozširuje, objednávky a predplatné prijíma PNS – ÚED, Bratislava, ale aj každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS – Ústredná expedícia a dovoz tlače, Nám. Slobody 6, 884 19 Bratislava

© VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1990

СЛОВАЦКАЯ ЭТНОГРАФИЯ
Журнал Института этнографии Словацкой Академии Наук
Год издания 38, 1990 № 1–2
Издается четыре раза в год
« ВЕДА », издательство Словацкой Академии Наук
Редакторы Д-р Божена Филова и Д-р Зора Вановичова
Адрес редакции: 813 64 Братислава, Лениново нам. 12

SLOWAKISCHE VOLKSKUNDE
Zeitschrift des Ethnographischen Institutes der Slowakischen Akademie der Wissenschaften
Jahrgang 38, 1990, Nr. 1–2 Erscheint viermal im Jahre
Herausgegeben vom VEDA, Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften
Redakteure PhDr. Božena Filová und PhDr. Zora Vanovičová
Redaktion: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

SLOVAK ETHNOGRAPHY
Journal of the Ethnographic Institute of the Slovak Academy of Sciences
Volume 38, 1990, No. 1–2
Published quarterly by VEDA, the Publishing House of the Slovak Academy of Sciences
Managing Editors PhDr. Božena Filová and PhDr. Zora Vanovičová
Editor: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

L'ETHNOGRAPHIE SLOVAQUE
Revue de l'Institut d'Ethnographie de l'Académie slovaque des sciences
Année 38, 1990, No. 1–2
Parait quatre fois par an. Editions de VEDA, maison d'édition de l'Académie slovaque des sciences
Rédacteurs: PhDr. Božena Filová et PhDr. Zora Vanovičová
Rédaction: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

Distributed in the socialist countries by SLOVART Ltd., Leningradská 11, Bratislava, Czechoslovakia, Distributed in West Germany and West Berlin by KUBON UND SAGNER, D-8000 München 34, Postfach 68, Bundesrepublik Deutschland. For all other countries, distribution rights are held by JOHN BENJAMINS, B. V., Periodical Trade, Amsteldijk 44, 1007 HA Amsterdam HOLLAND

TELOVČIČNÁ JEDNOTA SOKOL V PEZINKU
 poriada dňa 4. februára 1928 u p. Demoviča

ŠIBRINKY

Ráz: jaro, leto, podzim a zima — Hudba peš. pl. č. 23
 Začiatok o 20. h. — Vstupné 20 Kčs, a obecná dávka.

Dozvyky Šibiriek dňa 28. februára 1928
 „u Zeleného stromu“. — Vstupné ľubovoľné.

*Príhľadský o poroaz u s. Krupovej. — Tdto pozvánka
 platí i na dozvyky. — Len pre pozvaných.*

V nedeľu
 1. února 1928
 v 7 hod. večer.

ŠIBRINKY

TEL. JED. „SOKOL“
 V PEZINKU.

V miestnosti
 „Zeleného stromu“

Vstupné 20 Kč. Len pre
 pozvaných. Ráz:
 z pohľadky do pohľadky.

V. ŠIBRINKY

RAZ: CESTA OKOLO SVETA

usporiada
 TELOVČ. JEDN. „SOKOL“ V PEZINKU
 dňa 5. februára 1927 o 20. hodine
 v miestnosti hosťovca pana Demoviča
 Hudba pešho pluku č. 23
 Vstupné Kčs 10— a zab. daň
 Len pre pozvaných

T. J. SOKOL v Pezinku

poriada dňa 31-ho decembra 1929 v Sokolovni

silvestrovský večierok

s bohatým programom a tanečnou zábavou, na
 ktorý Vás i s ct. rodinou srdečne zve. Začiatok
 o pol 8 hod. večer. / Vstupné Kčs 5 a odznak
 Kčs 5. / Stolové zariadenie! Len pre pozvaných

Predpredaj vstupeniak u s. Krupovej.